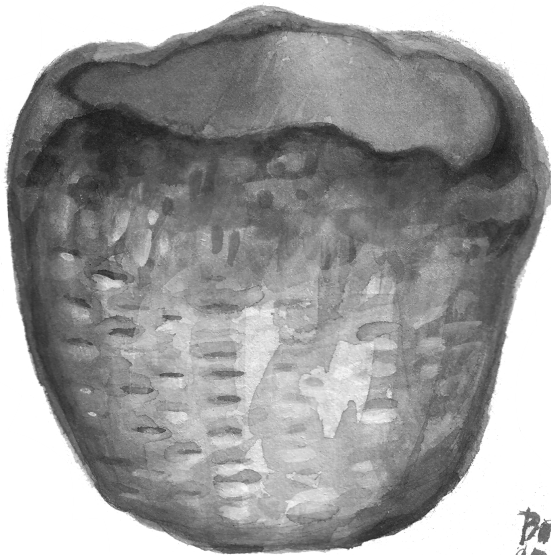

Marek Parkman

Hradiště Věnez a Kelťové

*Pr
2009*

Matěk Parkman

Hradiště Věneč a Kelťové

CHANCE IN NATURE
LOCAL ACTION GROUP

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

**Realizováno v rámci projektu „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“,
tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu
pro rozvoj venkova v rámci opatření:**

III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova,

IV.2.1 Realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova.

O. s. CHANCE IN NATURE – Local Action Group
2009

Obsah

PŘEDMLUVA.....	3
HRADIŠTĚ VĚNEC U LČOVIC A KELTOVÉ.....	4
Geografická poloha a přírodní prostředí	4
Popis hradiště	4
Dějiny výzkumu	5
Archeologické nálezy a osídlení hradiště.....	10
Hradiště Věneč v regionálních a nadregionálních souvislostech.....	13
Společnost a kultura pozdní doby halštatské a časně laténské.....	13
Závěr.....	15
Použitá literatura	15
SVAZEK OBCÍ VĚNEC	16
RESUMÉ	25
ZUSAMMENFASSUNG.....	27
Beschreibungen zu den Farbfotos	29
SUMMARY	29
Legend of colour photographs	31
MAS ROZKVĚT ZAHRADY JIŽNÍCH ČECH	32
Zkušenosti MAS	32
Přeshraniční spolupráce.....	33
Spolupráce s ostatními MAS.....	33
Tipy na výlet.....	33
CHANCE IN NATURE – LAG	36
Tipy na výlet.....	37

Předmluva

Tato publikace je jednou ze souboru dvanácti brožur vytvořených v rámci projektu spolupráce podpořeného z Programu rozvoje venkova „Dědictví regionu: po stopách předků“, který byl realizován ve spolupráci Občanského sdružení „Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina“ a Občanského sdružení „CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP“. Hlavním cílem tohoto projektu je podpořit využívání přírodního a kulturního dědictví v regionech spolupráce, zmapovat společný region z hlediska historických souvislostí – „po stopách předků“ a předat toto poselství generacím příštím.

Ing. Marta Krejčíčková
manažer projektu

Hradiště Věvec dostalo své jméno podle stejnojmenného vrchu, který se nachází na rozhraní horního a středního toku řeky Volyňky, nedaleko městečka Čkyně v severní části okresu Prachatice. Při vrcholu kopce se setkávají katastrální území několika obcí. Hradiště se rozkládá převážně na katastru obce Zálezly a okrajově zasahuje na katastry obcí Lčovice a Hradčany. V literatuře je však známo převážně pod označením Věvec u Lčovic. Kopec je na některých starších mapách uváděn také pod jménem Pržmo. Názvy Věvec a Pržmo patří podle starousedlíků z okolních vesnic různým částem lokality. Jako Věvec nazývají nejvyšší část vrcholu kopce obehnanou valem a názvem Pržmo jeho nižší partie.

Mgr. Ing. Marek Parkman
autor

Hradiště Věnc u Lčovic a Keltové

GEOGRAFICKÁ POLOHA A PŘÍRODNÍ PROSTŘEDÍ

Vrch Věnc leží na pravém břehu Volyňky a hradiště se rozkládá na jeho temeni. Zahhrnuje v sobě hlavní vrchol s kótou 765,2 m n. m. a dva vedlejší vrcholy s nadmořskými výškami 742 m a 719 m, oddělené od hlavního vrcholu mírnými sedly. Všechny tři vrcholy jsou uspořádány do tvaru písmene L a tomu se přizpůsobil také půdorys hradiště. Hlavní vrchol se nachází asi 2 050 m jihozápadně od kapličky v Zálezlech, 2 650 m západoseverozápadně od kapličky na návsi v Setčehovicích a 1 120 m jižně od železniční stanice Lčovice. Převýšení od řeky Volyňky činí asi 265 m. Při vrcholech a na severním svahu se nachází skalní výchozy a na svazích množství rozptýlených kamenů, které poskytly dostatek vhodného materiálu na stavbu opevnění.

Z geografického hlediska je Věnc součástí Šumavské hornatiny, konkrétně jejího podcelku Boubínská hornatina. Po stránce geologické je těleso vrchu Věnc tvořeno biotitickým granitem s žilami amfibol-biotitického syenitového porfyru, které probíhají ve směru západ – východ. V nižších partiích svahů se nachází deluviální hlinitopísčité a hlinitokamenité sedimenty, v údolních říčních a potočních nivách jsou to fluvialní hlinité písky a štěrky. Okolní kopce jsou tvořeny převážně biotitickou a sillimanit-biotitickou plagioklasovou pararolou a biotitickým migmatitem, některé vrchy, zejména jižně a východně od Věnce, jsou tvořeny biotitickou ortorolou, vše opět se stejně orientovanými žilami amfibol-biotitického syenitového porfyru.

POPIS HRADIŠTĚ

Osu hradiště tvoří skalní výchozy, vysoké místy 10–15 m, které probíhají ve směru západoseverozápad – východojihovýchod v délce zhruba 300 m a rozdělují jeho plochu na tři nestejně velké části. Z jižní strany se na skalní výchozy přimyká vyvýšená centrální část hradiště v okolí kóty 756,2 m n. m., která je sice plochou nejmenší, ale svým významem nejdůležitější – akropole. Ta je samostatně opevněna a vstupovalo se do ní od jihojihozápadu dodnes krásně zachovanou klešovitou bránou. Obvod opevnění akropole měří téměř 300 m. Z východní, jižní a jihovýchodní strany je akropole chráněna menším jižním předhradím. Jeho opevnění se na obou svých koncích také napojuje na centrální skalní výchozy. Ze strategických důvodů je západní část jižního předhradí téměř v celé délce chráněna dvojitým valem. Ve východní části jižního předhradí se na jeho opevnění napojuje linie opevnění východního a severního předhradí, a to tak, že zde obě linie běží několik desítek metrů paralelně vedle sebe, čímž bylo opevnění v těchto místech opět zesíleno. Východně od tohoto zesílení je pak ještě náznak dalšího odbočení opevnění směrem k severovýchodu,

kteře ale záhy končí. Od napojení k jižnímu předhradí běží val v mírném oblouku východním směrem po jižním svahu až za kótu 742 m, kde se stáčí, a přes tuto kótu směřuje v oblouku severozápadním směrem ke kótě 719 m. Na ní se opět stáčí a znovu mírným obloukem pokračuje jihojihozápadním směrem k centrálnímu skalnímu výchozu, ke kterému se napojuje v místech, kde se k němu připojuje také západní konec opevnění jižního předhradí. Valy hradiště, které jsou pozůstatkem sesuté hradby, jsou převážně kamenné s podílem hlíny. Původní hradba tedy byla kamenito-hlinitá s vnitřní dřevěnou komorovou nebo roštovou konstrukcí.

Obvod vnějšího valu měří přes 1,5 km a jím vymezená plocha má kolem 8 ha. Na řadě míst jsou do opevnění akropole i předhradí promyšleně začleněny skalní výchozy. V dnešní době je val obou předhradí přerušen na řadě míst. Jediným jistým původním vstupem je kleštovitá brána umožňující vstup do akropole. Místo, případně místa původního vstupu na obě předhradí jsou nejistá. Většina přerušení valů bude nepochybně středověké a zejména novověké stáří a vznikla proto, aby bylo umožněno svázení dřeva do údolí.

V západní části akropole se dnes nachází studna, která údajně sloužila dřevařům a zvěři a jejíž vzhled je pravděpodobně výsledkem novověkých úprav. Nelze ale vyloučit, že na jejím místě mohla být původně starší studna či nějak upravený pramen, případně cisterna na zachycování dešťové vody.

V prostoru akropole jsou, případně v nedávné minulosti byly, patrné také stopy novověkých úprav terénu. Bedřich Dubský zmiňuje v její západní části vyrovnané místo, kde byla podle informace, kterou dostal od lesního, postavena útulna pro čekání na zvěř. Ve východní části akropole popisuje dvě řady kamenů, které byly údajně sneseny z východního valu, a také čtvercové základy, připravené zde pro stavbu rozhledny u východního valu.

V posledních deseti letech byl Věnc bohužel postižen několika silnými vichřicemi s rozsáhlými polomy, které výrazně porušily jeho vnitřní plochu i okolí. Díky tomuto prosvětlení se zde pak uchytila hustá nízká vegetace, která některé části hradiště pomalu pohlcuje.

DĚJINY VÝZKUMU

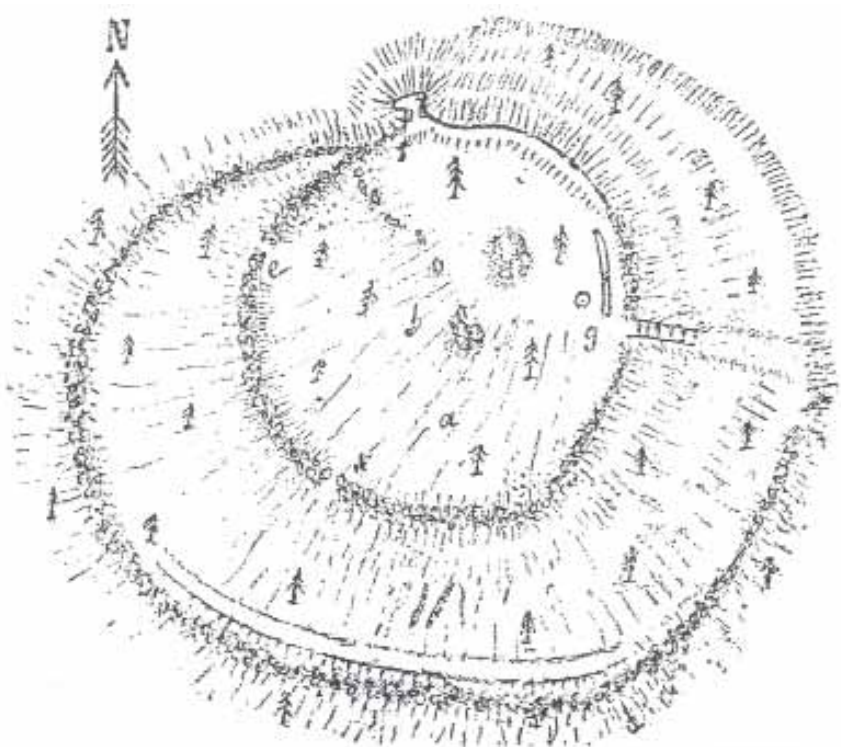
Počátky výzkumu hradiště Věnc u Lčovic jsou spojeny převážně se slavnými jmény místních nebo jihočeských badatelů. Lokalita byla známa již J. G. Sommerovi, který ji uvedl do literatury stručnou zmínkou ve své topografii Království české ze 40. let 19. století.

V roce 1867 se o hradiště zajímal tajemník strakonického okresního zastupitelstva August Česlav Ludikar (1825-1892). Tento vlastenec, rodák z Podsrpu u Strakonic, působil jako konzervátor pro zachování památek a starožitností v píseckém kraji a byl také členem Antropologické společnosti ve Vídni a Archeologického sboru Národního muzea v Praze.

Jan Nepomuk Woldřich

První podrobný popis hradiště přinesl až v roce 1875 Jan Nepomuk Woldřich (1834-1906), rodák ze Zdíkova na Prachaticku. Byl profesorem geologie a paleontologie na Karlově univerzitě a významnou pozici si zajistil publikací celé řady lokalit a nálezů také v oboru archeologie. Woldřich získal z prostoru hradiště první archeologické nálezy prostřednictvím sběrů a následných drobných sondáží na třech místech akropole a zároveň pořídil první plán akropole a jižního předhradí. Velmi usiloval o důkladnější výzkum celého hradiště, avšak nepodařilo se mu od majitele lčovického velkostatku, známého stavitele Josefa Zítka, získat povolení. Sám k tomu uvádí: „*Podrobné prozkoumání hradiště tohoto mně majitel statku elčovického, známý pražský doktor, odepřel, »jeli-kož prý si svůj les nedá znečistiti.«*“

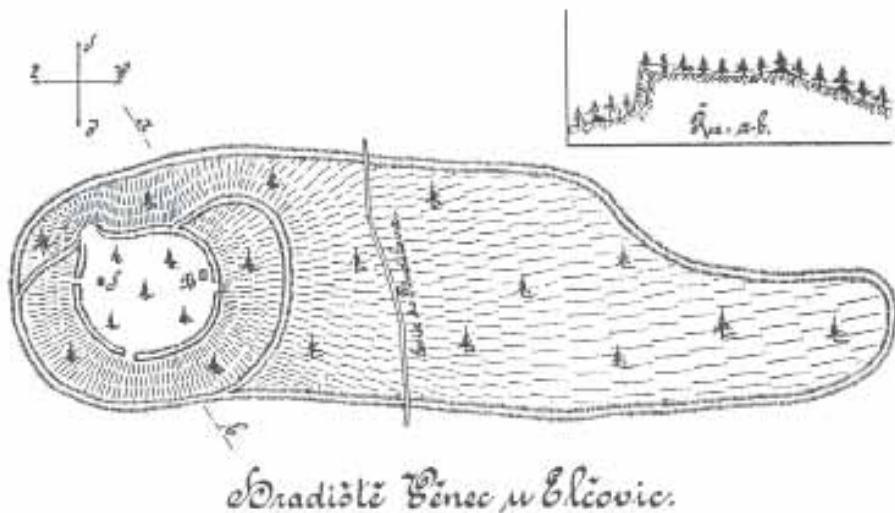

Věneč u Lčovic. Plán akropole a jižního předhradí vypracovaný J. N. Woldřichem.

Jan Vratislav Želízko

Po Janu Nepomuku Woldřichovi prováděl na Věnci sběry v letech 1894-1907 Jan Vratislav Želízko (1874-1938), rodák z nedaleké Volyně. I když nedosáhl univerzitního vzdělání, svou pílí a úsilím se vypracoval na uznávaného geologa a paleontologa. Působil také na poli archeologie a věnoval se hlavně výzkumům na Volyňsku. Stejně jako Woldřich, snažil se i Želízko o získání povolení k větším výkopům na hradišti od majitele lčovického velkostatku marně. Ve své práci si proto pouze posteskl: „*Woldřich neobdržev povolení majitele k soustavnému prozkoumání, mohl hradiště na temeni Věnce jenom povrchně ohledati. ... Rovněž i já nedostav povolení ke kopání, nemohl jsem bohužel také k přesnějšímu prozkoumání hradiště přikročiti.*“ Z dalšího textu však vyplývá, že kromě sběrů zde pravděpodobně provedl i drobné výkopy, neboť uvádí, že nálezy učinil nehluboko pod povrchem a zmiňuje také přítomnost uhlíků. J. V. Želízko pořídil rovněž nový plán hradiště, ale nesprávně ho datoval do doby hradištní, i když zároveň upozorňoval na podobnost s halštatskými nálezy z nedalekých lokalit u Němčic a Libětic na Strakonicku.

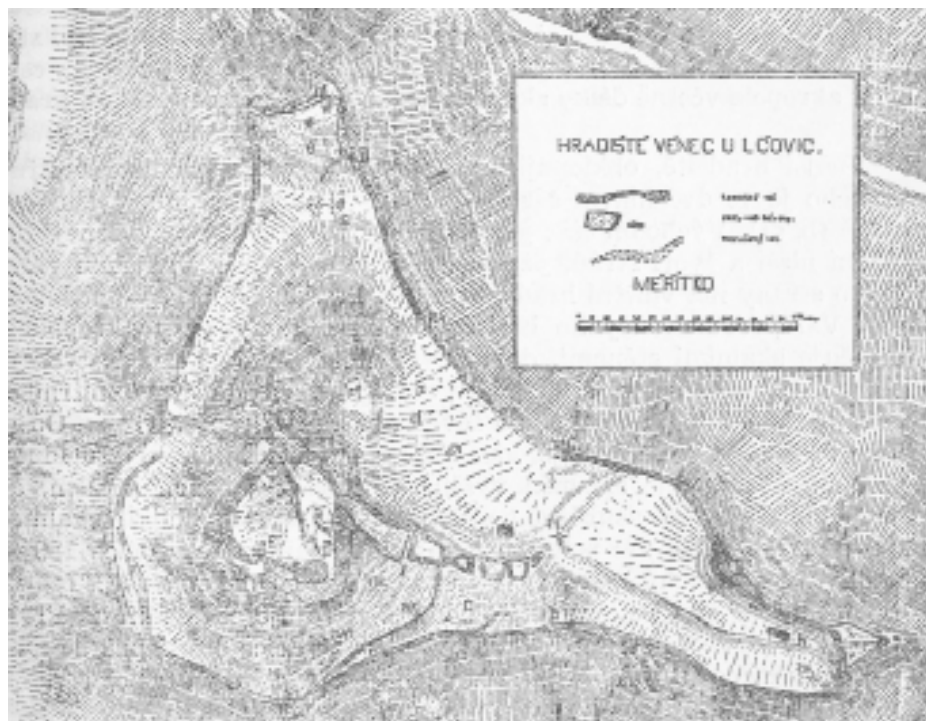

Věnc u Lčovic. Plán hradiště pořizený J. V. Želízkiem.

V období mezi dvěma světovými válkami věnoval velkou pozornost hradišti na Věnci Bedřich Dubský (1880-1957), nejvýznamnější jihočeský archeolog, povoláním učitel. Ten celé hradiště podrobně popsal a při výkopech v letech 1919-1921 získal také spolehlivý datovací materiál. Během výzkumu navštívili hradiště také významní archeologové Karel Buchtela, univerzitní profesoři Jan Eisner, Emanuel Šimek a Albín Stocký a dále min. rada dr. Karel Prokop. Protože dosavadní plány hradiště, publikované J. N. Woldřichem a J. V. Želízkiem, byly neúplné a značně nepřesné, provedl Albín Stocký roku 1922 za pomoci min. rady dr. Prokopa, Ing. Prokopa a Ing. Siebera jeho geodetické zaměření. Jím vypracovaný podrobný a velmi kvalitní plán byl pak používán až do roku 1993, kdy byl z podnětu dr. Jaromíra Beneše z Prachatického muzea pořízen nový vrstevnicový plán hradiště.

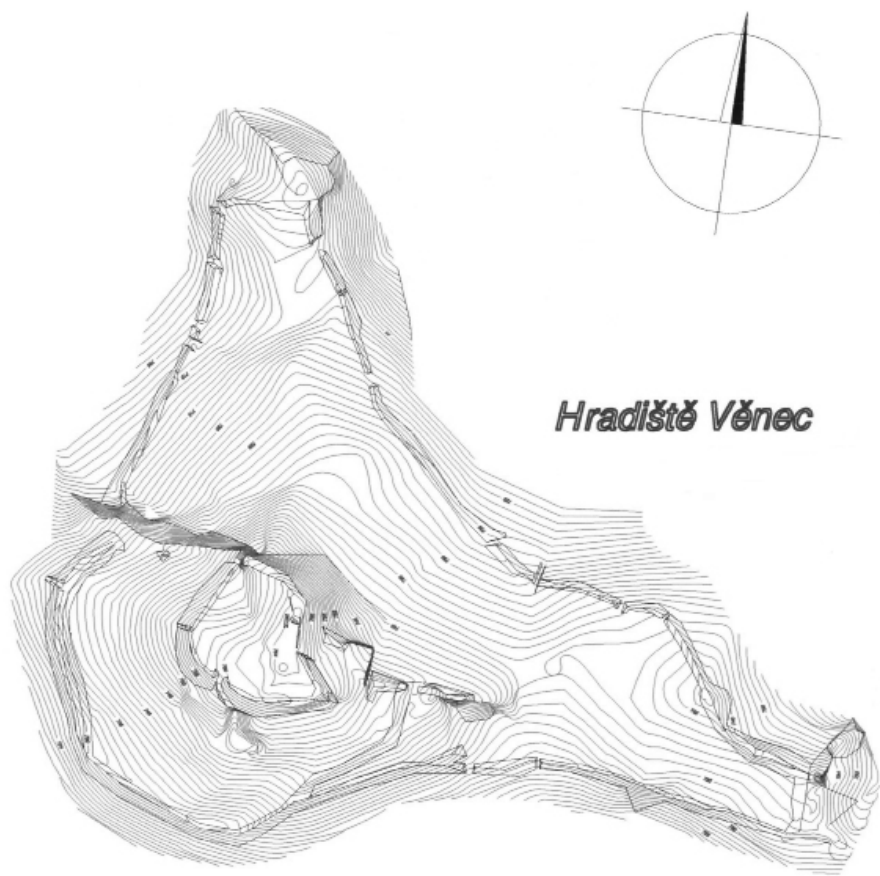
Albín Stocký

Věnc u Lčovic. Plán hradiště od A. Stockého.

Z prostoru hradiště byly již od 19. století průběžně získávány také menší soubory nálezů místními zájemci o historii a vlastivědu. Část z nich se nachází nepochybně v soukromých sbírkách, některé byly předány do muzeí a dnes jsou evidovány ve sbírkách Národního muzea v Praze, Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Muzea ve Volyni a Prachatického muzea, kam byly v nedávné době převedeny také nálezy z Muzea středního Pootaví ve Strakonících.

Pouze na okraj a spíše jen pro zajímavost můžeme uvést, že volyňský archivář František Teplý koncem 40. let 20. století lokalizoval na hradiště Věneč hlavní sídlo markomanského krále Marobuda, tzv. Marobuduum. Přesnou polohu Marobudova sídla sice dodnes neznáme, ale s jistotou můžeme říci, že se zcela určitě nenacházelo na Věnci, a nemáme odtud doloženy ani žádné germánské nálezy z doby kolem zlomu letopočtu.

Věneč u Lčovic. Vrstevnicový plán hradiště pořizovaný Prachatickým muzeem.

ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY A OSÍDLENÍ HRADIŠTĚ

Přestože se archeologové zajímají o hradiště Věneč již téměř 140 let, máme o něm zatím poměrně málo informací. Všechny dosavadní nálezy byly totiž získány většinou při starších, nedostatečně dokumentovaných výzkumech a drobných vkopech nebo při povrchových průzkumech. Díky nim je ale možné datovat dobu vzniku a rozkvětu hradiště Věneč do 2. poloviny 6. a do 5. století př. Kr.

Bedřich Dubský

K charakteru a intenzitě osídlení hradiště přinesl zatím nejvíce poznatků výzkum Bedřicha Dubského. Ten v roce 1920 provedl sondáž v jižní třetině východní části akropole, při které v hloubce 0,5 m zjistil kulturní vrstvu, přičemž místy rozpoznal tyto vrstvy dvě. Vrstvy zasahovaly až k hradbám. Zachytil také ohniště o průměru 1,8 m s kameny. Ve všech zkoumaných vrstvách našel větší množství oblázků, u kterých předpokládal, že sloužily jako munice k obraně. Celou náleзовou situaci pak interpretoval jako zbytky chýše, jejíž rozměry a konstrukce se mu nepodařily vzhledem k přítomnosti stromů zjistit. V následujícím roce 1921 provedl další sondáž v místech mezi plochou zkoumanou v předešlém roce a základy rozhledny, při které opět zachytil kulturní vrstvu. Vzhledem k tomu, že nenalezl žádné kůlové jamky, uvažoval na akropoli s povrchovou zástavbou. Sondami ověřil i prostor obou předhradí, na kterých se mu místy

také podařilo zachytit slabou kulturní vrstvu. Zatím nelze s jistotou říci, zda hradiště zaniklo násilnou cestou, nebo bylo pokojně opuštěno. Vzhledem k tomu, že B. Dubský při svém výzkumu nezjistil žádné požárové vrstvy, můžeme zatím předpokládat spíše druhou možnost.

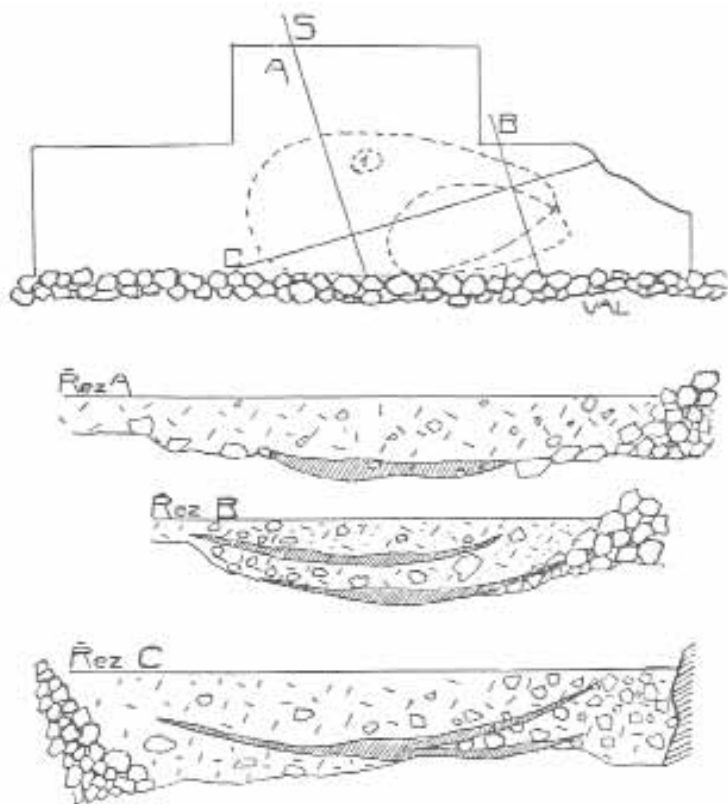
Nalezená keramika z 2. poloviny 6. a z 5. století př. Kr. je vyrobená jak z materiálu písčitého, tak z materiálu písčitého s příměsí drčeného grafitu. Jedná se hlavně o zlomky hrnců a misek, ojediněle cedníků. Vnější a v případě misek i vnitřní povrch nádob je často zdobený tuhováním, rastrovými pásy, kolkami, rýhami, důlky a plastickými páskami. Z dalších předmětů lze uvést přesleny, svědčící o textilní výrobě, část žernovu na mletí obilí, kamenný brousek, pazourkový nožík (křesadlo ?), část kamenného klínku a oblázky, které mohly sloužit jako munice připravená k obraně hradiště.

Významným nálezem je pětidílný článek bronzového opaskového řetězu honosného typu, který má analogie v některých bohatě vybavených hrobech na lokalitě Dürrnberg v Solnohradsku. Jedná se pravděpodobně o import, který na Věnci vlastnila vysoce postavená osoba někdy na počátku 5. století př. Kr.

Pětidílný článek honosného bronzového opaskového řetězu.

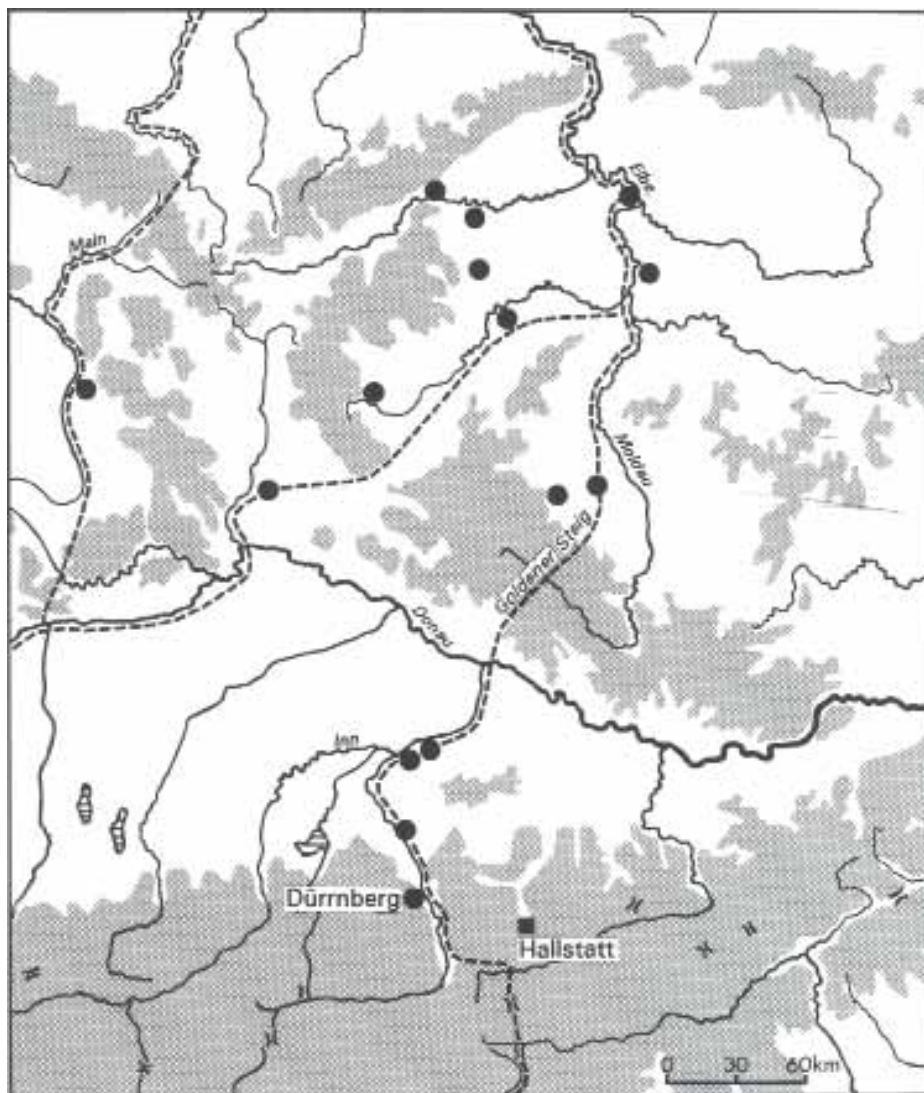
Množství a spektrum získaných nálezů nám také dává představu o funkci hradiště. Vzhledem k poloze na okraji osídleného území a poměrně velké nadmořské výšce mu byla původně přisuzována úloha refugia bez stálého osídlení, kam se mohli uchýlit obyvatelé ze širokého okolí v době nebezpečí. Množství nálezů a přítomnost kulturní vrstvy ale svědčí o jeho trvalém obývání.

Nákres sondy a profilů z výzkumu B. Dubského.

Kromě nálezů datovaných do přelomu starší a mladší doby železné pochází z hradiště i ojedinělé předměty z jiných období. Pokud se v případě již zmíněného pazourkového nožíku nejedná o křesadlo, může společně se zlomkem kamenného klínku dokládat osídlení lokality již v období chamské kultury ze závěru pozdní doby kamenné. Není vyloučeno, že v pozdní době laténské bylo hradiště Věнец osídleno také Kelty. Bedřich Dubský zmiňuje nálezy pozdně laténské tuhové keramiky s ovalnými okraji, zdobené hřebenováním. Tento předpoklad však bude nutné v budoucnu ještě ověřit.

Vrcholně středověká a novověká keramika, která byla v prostoru hradiště a v jeho okolí nalezena, není dokladem stálého osídlení, ale pouze příležitostných návštěv souvisejících zejména s některými hospodářskými činnostmi (těžba dřeva, lesní pastva, sběr lesních plodů, lov zvěře).

Předpokládaný průběh dálkové komunikace z Podunají do Čech v trase pozdější Zlaté stezky s vyznačenými nálezy importovaných předmětů středomořského původu z 6. a 5. století př. Kr. (podle Pauli 1995).

HRADIŠTĚ VĚNEC V REGIONÁLNÍCH A NADREGIONÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Již delší dobu je diskutována otázka funkce a postavení hradiště Věneč v rámci struktury soudobého osídlení. Zatímco dříve byl upřednostňován názor na jeho refugiální funkci, tedy jako místa, kam se mohli v případě nebezpečí uchýlit obyvatelé okolních zemědělských osad, dnes je naopak předpokládán jeho nadregionální význam a důležité postavení v rámci struktury osídlení minimálně v regionu středního Pootaví. Tento region byl v pozdní době halštatské a časné době laténské (Ha D2-3 – LT A) hustě osídlen a Věneč se nacházel přímo na jeho jižní hranici. Nepochybně se jednalo o významné opevněné mocenské centrum vyššího řádu, které ovládalo větší území. Podléhaly mu nejen nížinné neopevněné osady v širokém okolí, ale pravděpodobně také menší opevněné i neopevněné výšinné lokality, včetně lokalit typu dvorec (Herrenhof), ke kterým patří dvorec ohrazený příkopem a palisádou v poloze Hradec u Němčic na Strakonicku.

Uvažuje se také o tom, že Věneč zaujímal důležité postavení na významné dálkové komunikaci spojující českou kotlinu s Podunajím a hornorakouskou Solnou komorou. Tato komunikace spojovala severní a jižní část střední Evropy. V době kolem roku 600 př. Kr., po založení řecké kolonie Massalie (dnešní Marseille), se uvažuje o posunu dálkových komunikací spojujících jih a sever Evropy z východoalpské oblasti do oblasti západoalpské. Jedna z nich směřovala z Massalie k Rhône, odtud dál k Saôně a do Salzachu u Dürrnbergu. Odtud podél řeky Inn až k jejímu soutoku s Dunajem na území dnešního města Pasova. Toto místo se stalo později důležitým komunikačním uzlem i správním centrem, když zde v době laténské vzniklo oppidum Boiodurum a následně v době římské kastel Boiotro. Z prostoru soutoku Innu s Dunajem pak tato komunikace zřejmě pokračovala přes Šumavu zhruba v trase pozdější Zlaté stezky. Není vyloučeno, že směřovala právě na hradiště Věneč a odtud po řece Volyňce do prostoru středního Pootaví a dále k Vltavě a do centrální části Čech.

SPOLEČNOST A KULTURA POZDNÍ DOBY HALŠTATSKÉ A ČASNÉ DOBY LATÉNSKÉ

Doba vzniku, rozkvětu i zániku hradiště Věneč spadá do 2. poloviny 6. a do 5. století př. Kr., tedy do stupňů Ha D2-3 doby halštatské a LT A doby laténské. Z hlediska archeologické periodizace se starší doba železná (halštatská) člení na vlastní dobu halštatskou (stupně Ha C-D1) a na pozdní dobu halštatskou (stupně Ha D2-3), do které je zahrnováno i nejstarší období následující doby laténské (stupně LT A).

Doba halštatská nebyla ve stupních Ha C-D1 kulturně jednotná. Na území Čech rozlišujeme v tomto období dva kulturní okruhy – halštatský a popelnicových polí. Do halštatského kulturního okruhu náleží kultury **bylanská** ve středních a severozápadních Čechách a **halštatská**

mohylová v jižních a západních Čechách. Do okruhu popelnicových polí je zahrnována kultura **slezkoplatěnická** ve východních Čechách a kultura **billendorfská** v severozápadních a severních Čechách a v severní části středních Čech.

Od pozdní doby halštatské se kulturní rozdíly předchozího období stírají a osídlení Čech se jeví natolik homogenní, že nelze již rozeznat dříve snadno odlišitelné kultury.

Na základě dendrochronologie můžeme dnes jednotlivé stupně pozdní doby halštatské až časné doby laténské klást do rozmezí let:

Ha D2 – 540/530 až 500 př. Kr.
Ha D3 – 500 až 490/480 př. Kr.
LT A – 490/480 až 400/390 př. Kr.

Lokality z pozdní doby halštatské až časné doby laténské na území jižních Čech se dnes počítají již na stovky a můžeme říci, že hustota osídlení zde dosáhla jednoho ze svých vrcholů. Většinou se jedná o rovinné osady, ale známe také menší ohrazené areály – tzv. dvorce, neopevňené výšinné lokality, hradiště a celou řadu mohylových i plochých pohřebišť.

Na stupně Ha D2-3 plynule navazuje stupeň LT A. Od tohoto stupně nastupují některé keramické tvary, které jsou točené na hrnčířském kruhu a často bohatě zdobené kolkovanou a rytou kružítkovou výzdobou. Tento typ výzdoby se uplatňuje i na kovových a kostěných předmětech.

V jižních a západních Čechách přetrvávalo od starší doby bronzové mohylové pohřbívání, které zde, i v ostatních částech Čech, končí v průběhu stupně LT A doby laténské. Ale i v této době, a také v pozdějších dobách, byly k ukládání zemřelých používány starší mohyly – hovoříme o tzv. dodatečných pohřbech.

Od stupně Ha D2-3 se začíná uplatňovat vedle mohylového také pohřbívání do plochých hrobů. Jak v mohylách, tak v plochých hrobech zcela převažuje žárový pohřební ritus, kdy zemřelý byl spálen na hranici a jeho ostatky, někdy i se zbytky pohřební hranice, byly vloženy do hrobu společně s milodary, kterými byl vybaven pro život v záhrobí. Kostrové hroby se zdají být v této době jen výjimečné a začínají pozvolna nastupovat až od stupně LT A, výrazně pak převažují v období tzv. plochých pohřebišť střední doby laténské ve stupních LT B2-C1. Pohřební ritus pozdní doby laténské ve stupních LT C2-D zatím spolehlivě neznáme.

V jižních Čechách evidujeme dosud z pozdní doby halštatské až časné doby laténské asi 120 mohylových pohřebišť. Pohřby jsou převážně žárové, kostrové byly registrovány výhradně v komorových hrobech velkých, tzv. „knížecích“ mohyl s dvoukolovými vozy, koňskými postroji a bohatou výbavou (např. Hradiště u Písku, Skalice u Tábora).

Plochá pohřebišť jsou zatím známa asi ze 60 lokalit, zejména v severozápadní části jižních Čech (Strakonicko, Blatensko, Březnicko, Písecko). Pohřebišť jsou malá a čítají zpravidla

jeden hrob nebo malé skupinky do 30 hrobů. Úprava těchto hrobů může být různá – jámové, povrchové, ale také pod mohylou, přičemž některé pohřby byly ukládány i do starších mohyl. Někdy mohou být hroby označeny malou kamennou stélou.

ZÁVĚR

Hradiště Věneč je jednou z nejdůležitějších archeologických nemovitých památek na Prachaticku. I když zatím vzhledem k nedostatečnému výzkumu nemůžeme říci nic bližšího k tomu, jak přesně vypadala konstrukce jeho opevnění, ani jakou hustotu a charakter měla zástavba vnitřní plochy, je nepochybné, že toto hradiště hrálo na přelomu doby halštatské a laténské důležitou roli ve struktuře osídlení na jižní hranici osídleného území jižních Čech. Není pochyb o tom, že svým významem daleko překračuje hranice našeho regionu a slouží si tedy odpovídající péči a ochranu.

POUŽITÁ LITERATURA

- Beneš, A.* Počátky osídlení Vimperska ve světle archeologie. In: Vimperk, město pod Boubínem. České Budějovice 1979, 9-75.
- Beneš, A. – Břicháček, P.* Volyněsko v pravěku. Volyně 1980.
- Drda, P. – Rybová, A.* Keltové a Čechy. Praha 1998.
- Dubský, B.* Hradiště Věneč u Lčovic, Památky archeologické 33, 1922-1923, 318-325.
- Dubský, B.* Pravěk jižních Čech. Blatná 1949.
- Fröhlich, J.* Archeologické toulky po jižních Čechách, Jihočeská vlastivěda, řada B. České Budějovice 1990.
- Geologická mapa ČR 1 : 50 000, list 22-34 Vimperk. ČGÚ Praha 2002.
- Chábera a kol.* Neživá příroda, Jihočeská vlastivěda, řada A. České Budějovice 1985.
- Michálek, J. – Fröhlich, J.* Archeologické nemovité památky v okrese Prachatice. Prachatice 1987.
- Michálek, J. – Lutovský, M.* Hradec u Němčic. Sídlo halštatské a raně středověké nobility v česko-bavorském kontaktním prostoru, díl 1-3. Strakonice – Praha 2000.
- Parkman, M.* Osídlení Prachaticka v pravěku a raně době dějinné, díl 1-3, nepublikovaná diplomová práce na Ústavu archeologie a muzeologie FF MU v Brně. Brno 2003.
- Pauli, L.* Salzgewinnung und Salzhandel in vor- und frühgeschichtlicher Zeit zwischen Alpen und Mittelgebirge. In: Salz macht Geschichte (Aufsätze, Hrsg. von M. Tremml). Augsburg 1995, 204-211.
- Venclová, N. (ed.)*. Archeologie pravěkých Čech 6. Doba halštatská. Praha 2008.
- Woldřich, J. N.* Wallbauten im südwestlichen Böhmen, Mittheilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien 1875, 5, 341-351.
- Želízko, J. V.* Příspěvky k předhistorii jižních Čech II. Hradiště na Věnci neboli Pržmu u Elčovic, Památky archeologické 24, 1910-1912, 11-16.

Svazek obcí Vě nec

Svazek obcí Vě nec (mikroregion Vě nec) se sídlem Čkyně 2, 384 81 Čkyně, okres Prahatice, kraj Jihočeský, NUTS II Jihozápad, sdružuje obce Bohumilice, Bošice, Čkyně, Lčovice, Svatá Maří a Zálezly.

Svazek obcí vznikl za účelem společného postupu obcí ve všech otázkách, které se dotýkají všech členských obcí, zvláště potom v oblastech všeobecné ochrany životního prostředí v zájmovém území, ekologické stability a jeho trvalé obyvatelnosti. Cílem jeho fungování je také koordinace významných investičních akcí na území svazku, koordinace obecních a územních plánování v regionálním měřítku, řešení otázek protipovodňové ochrany apod. V neposlední řadě se svazek zabývá rozvojem turistiky šetrné k přírodě, což je patrné na společně realizovaných a připravovaných projektech v cestovním ruchu.

Vznik názvu mikroregionu se váže k historickému keltskému opevnění (keltskému hradišti) Vě nec, ležícím na jeho území. Toto imponující místo láká pro návštěvu jak významně keltské kultury, tak i milovníky krásné přírody. Svazek obcí se proto v posledních několika letech snaží o zviditelnění této památky, resp. o její vyšší využití v rámci rozvoje cestovního ruchu na svém území.

Svazek vyznačil turistickou trasu „Keltské stezka“, zavedl novou kulturní tradici/lidovou slavnost, kdy dochází ke zvýšení kvality kulturního vyžití pro obyvatele i turisty. Slavnost je pro svůj druhý ročník plánována na 29. 8. 2009. Její náplní bude pochod zúčastněných po vyznačené Keltské stezce za doprovodu keltské družiny z Kubovy Hutě do Lčovic s tím, že na cca 30 km dlouhou trasu se mohou postupně jednotliví účastníci připojovat a odpojovat se z ní, což je příjemné pro méně fyzicky zdatné. Na keltském hradišti Vě nec se setkají turisté se skupinou keltských bojovníků, nebude chybět ani keltský druid. Ve Lčovicích potom proběhnou Keltské slavnosti s ukázkami keltské keramiky, kamenického řemesla, tkaní látek, výroby mouky a dalších již téměř zapomenutých řemesel a dovedností.

Minulý rok probíhal první ročník Keltských slavností za skromných podmínek, které byly způsobeny nedostatkem finančních prostředků na jejich realizaci. Keltské slavnosti totiž navazovaly na slavnostní otevření Keltské stezky, která byla proznačena v roce 2008 za pomoci dotačních prostředků z Jihočeského kraje, na kterou i obce svazku přispěly také velkým dílem. Přes omezený rozpočet však tato kulturní akce zaznamenala výraznou návštěvnost lidí všech věkových kategorií. Proto doporučujeme návštěvu II. ročníku této turistické a lidové slavnosti.

1. Větec u Lčovic. Pohled na hradiště od severozápadu (foto M. Parkman 2009).

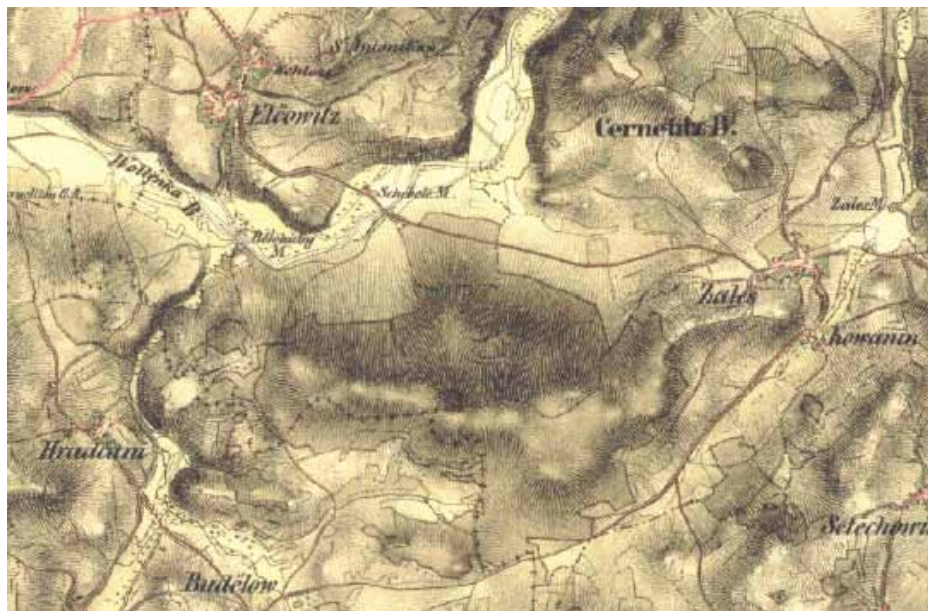
2. Větec u Lčovic. Pohled na hradiště od východu (foto M. Parkman 2009).

3. Věnc u Lčovic. Letecký pohled na vrch s hradištěm.

4. Vrch Pržno na I. vojenském mapování z 2. poloviny 18. století, list 240.

5. Vrch s hradištěm na II. vojenském mapování z druhé čtvrtiny 19. století, list W-15-II.

6. Vrch Věnce na III. vojenském mapování z poslední čtvrtiny 19. století, list 4352-3.

7. Větec u Lčovic. Pohled na val akropole od východu (foto M. Parkman 2007).

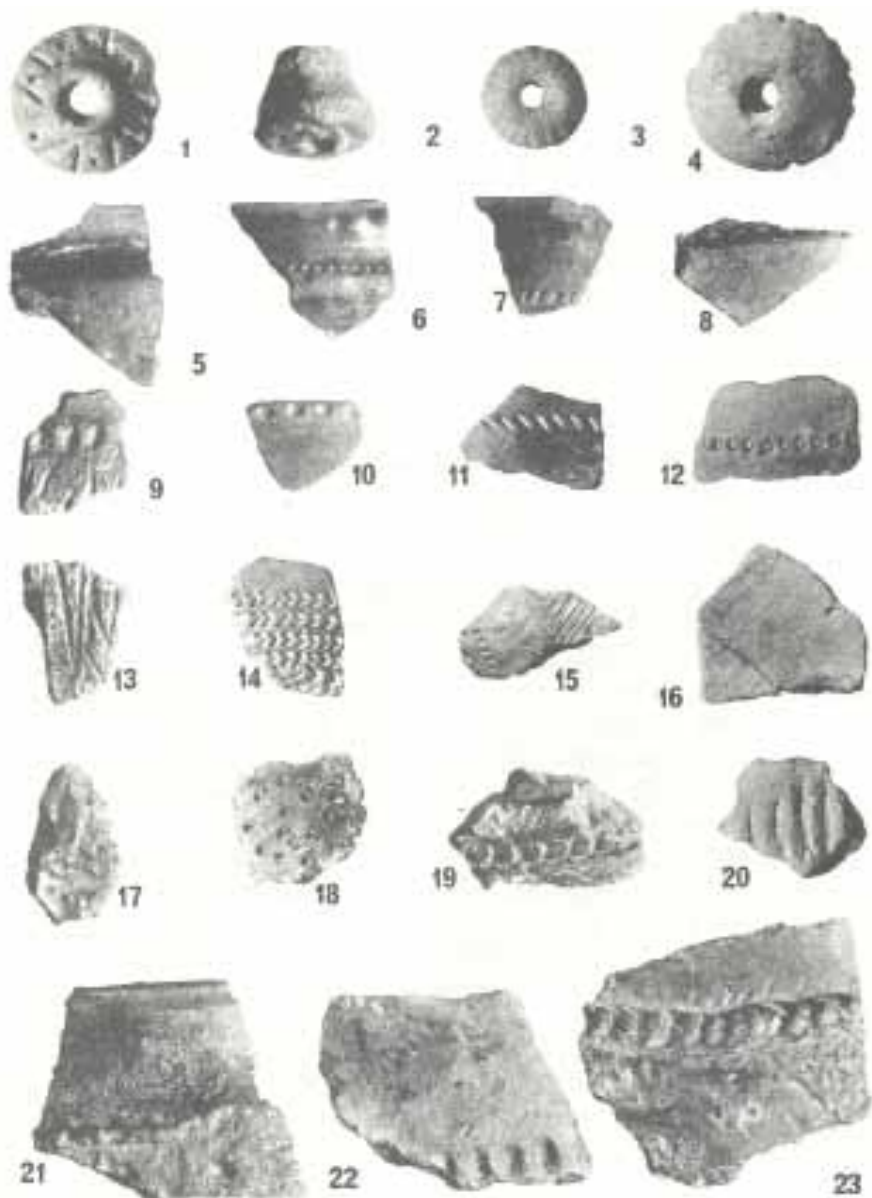
8. Větec u Lčovic. Průběh valu na severovýchodní straně předhradí (foto M. Parkman 2007).

9. Větec u Lčovic. Severní výběžek předhradí (foto M. Parkman 2007).

10. Větec u Lčovic. Studna v západní části akropole (foto M. Parkman 2004).

11. Větec u Lčovic. Nálezy z hradiště: 1-4 přesleny; 5-16, 18-23 zdobené zlomky keramiky; 17 pazourkový nožík nebo křesadlo (podle Beneš 1979).

12. Věvec u Lčovic. Keramika nalezená na hradišti (foto M. Parkman 2009).

13. Věvec u Lčovic. Keramika nalezená na bradišti (foto M. Parkman 2009).

Resumé

Hradiště Věnc dostalo své jméno podle stejnojmenného vrchu, který se nachází na rozhraní horního a středního toku řeky Volyně, nedaleko městečka Čkyně na Prachaticku. Rozkládá se na katastrech obcí Zálezly, Lčovice a Hradčany. V literatuře je však známo převážně pod označením Věnc u Lčovic.

Osu hradiště tvoří skalní výchozy, vysoké místy 10-15 m, které probíhají ve směru západoseverozápad – východojihovýchod v délce zhruba 300 m a rozdělují jeho plochu na tři nestejně velké části. Z jižní strany se na skalní výchozy přimyká vyvýšená centrální část hradiště – akropole, do které se vstupovalo dodnes dobře zachovanou klešovitou bránou. Z východní, jižní a jihovýchodní strany je akropole chráněna menším jižním předhradím, jehož opevnění je na dvou místech ze strategických důvodů zesíleno dvojitou hradbou. Druhé, větší předhradí chrání akropoli z východní a severní strany. Valy hradiště, které jsou pozůstatkem sesuté hradby, jsou převážně kamenné s podílem hlíny. Původní hradba tedy byla kamenito-hlinitá s vnitřní dřevěnou komorovou nebo roštovou konstrukcí. Obvod vnějšího valu měří přes 1,5 km a jím vymezená plocha má kolem 8 ha. V západní části akropole se dnes nachází studna, která sloužila dřevařům a zvěři. Je možné, že na jejím místě byla původně starší studna nebo cisterna na zachycování dešťové vody.

Počátky výzkumu hradiště Věnc u Lčovic jsou spojeny převážně se slavnými jmény místních nebo jihočeských badatelů. V literatuře je toto místo známo od 40. let 19. století. O lokalitu se zajímal již v 60. letech 19. století český vlastenec a tajemník strakonického okresního zastupitelstva August Česlav Ludíkar. Po něm to byly významné osobnosti jihočeské archeologie Jan Nepomuk Woldřich, rodák ze Zdíkova na Prachaticku, a Jan Vratislav Želízko, rodák z nedaleké Volyně. V období mezi dvěma světovými válkami věnoval velkou pozornost hradišti na Věnci nejvýznamnější jihočeský archeolog Bedřich Dubský. Ten celé hradiště podrobně popsal a při výkopech v letech 1919-1921 získal také řadu nálezů. Během jeho výzkumu provedl zaměření hradiště Albín Stocký a jím vypracovaný podrobný plán byl pak používán až do roku 1993, kdy byl Prachatickým muzeem pořízen nový vrstevnicový plán.

Přestože se archeologové zajímají o hradiště Věnc již téměř 140 let, máme o něm zatím poměrně málo informací. Všechny dosavadní nálezy byly totiž získány většinou při starších, nedostatečně dokumentovaných výzkumech a drobných vkopech nebo při povrchových průzkumech. Díky nim je ale možné datovat dobu vzniku a rozkvětu hradiště Věnc do 2. poloviny 6. a do 5. století př. Kr.

Z hradiště pochází řada nálezů, především zlomky nádob zdobené tuhováním, rastrovými pásy, kolky, rýhami, důlky a plastickými páskami. Z dalších předmětů je třeba

uvést přesleny, svědčící o textilní výrobě, část žernovu, kamenný brousek, pazourkový nožík nebo křesadlo, část kamenného klínku a oblázky, které mohly sloužit jako munice pro obranu hradiště.

Významným nálezem je pětidílný článek bronzového opaskového řetězu honosného typu, který má analogie v některých bohatě vybavených hrobech na lokalitě Dürrnberg v Solnohradsku. Jedná se pravděpodobně o import, který na Věnci vlastnila vysoce postavená osoba někdy na počátku 5. století př. Kr.

Kromě nálezů datovaných do přelomu starší a mladší doby železné pochází z hradiště i předměty z jiných období. První lidé zde pobývali snad již v období chamské kultury v závěru pozdní doby kamenné a není vyloučeno, že v pozdní době laténské bylo hradiště Věnc osídleno také Kelty.

Zatímco dříve bylo uvažováno o funkci jako refugia, kam by se mohli v případě nebezpečí uchýlit obyvatelé okolních zemědělských osad, dnes je naopak předpokládán jeho nadregionální význam a důležité postavení v rámci struktury osídlení minimálně v regionu středního Pootaví. Nepochybně se jednalo o významné opevněné mocenské centrum vyššího řádu, které ovládalo větší území. Podléhaly mu nejen nížinné neopevněné osady v širokém okolí, ale pravděpodobně také menší opevněné i neopevněné výšinné lokality, včetně lokalit typu dvorec (Herrenhof), ke kterým patří dvorec ohrazený příkopem a palisádou v poloze Hradec u Němčtic na Strakonicku.

Hradiště Věnc mělo zřejmě také důležité postavení na významné dálkové komunikaci spojující severní a jižní část střední Evropy. Jejím prostřednictvím byla česká kotlina spojena s Podunajím a hornorakouskou Solnou komorou a dostávaly se k nám po ní také luxusní výrobky z bohatých oblastí jižní Evropy.

Hradiště Věnc je jednou z nejdůležitějších archeologických nemovitých památek na Prachaticku, která svým významem daleko překračuje hranice našeho regionu a zaslouží si tedy odpovídající péči a ochranu.

Zusammenfassung

Die Burgstätte Vě nec (Kranz) erhielt ihren Namen nach dem gleichnamigen Berg, der sich zwischen dem oberen und mittleren Abschnitt des Flusses Volyňka erhebt. Sie liegt unweit des Städtchen Čkyně im Kreis Prachatice und dort im Katastergebiet Zálezly, Lčovice und Hradčany. Sie ist jedoch als Vě nec bei Lčovice in der Literatur bekannt.

Die Achse der Burgstätte bilden Felsvorsprünge, die stellenweise 10 bis 15 m emporragen und von Westnordwest (WNW) nach Ostsüdost (OSO) auf einer Länge von zirka 300 m verlaufen. Sie teilen die Fläche in drei ungleichmäßig große Teile. Auf der südlichen Seite schließt sich an die Felsenformationen der höhere mittlere Teil der Burgstätte, die sog. Akropolis an, welche man durch das bis heute gut erhaltene Zangentor betrat. Die Akropolis ist durch eine kleinere Vorburg von der östlichen, südlichen und südöstlichen Seite geschützt. Ihre Befestigung ist aus strategischen Gründen durch doppelte Wälle an zwei Stellen verstärkt. Die zweite und größere Vorburg schützt die Akropolis von der östlichen und nördlichen Seite. Die Burgwälle, die größtenteils Überreste der abgerutschten Steinmauer sind, bestehen vor allem aus Steinen mit einem gewissen Tonanteil. Die ursprüngliche Mauer bestand also aus Stein und Ton mit einer hölzernen Kammer- oder Gitterkonstruktion im Inneren. Der äußere Wall ist über 1,5 km lang und die umgrenzte Fläche beträgt etwa 8 ha. Im westlichen Teil der Akropolis befindet sich heute ein Brunnen, der von Waldarbeitern und auch Wildtier genutzt wurde. Es ist denkbar, dass sich an dieser Stelle ursprünglich ein älterer Brunnen als Regenwasserspeicher befand.

Die Anfänge der Erforschung der Burgstätte Vě nec bei Lčovice verbindet man überwiegend mit berühmten Namen hiesiger und südböhmischer Forscher. Sie ist seit den 40er Jahren des 19. Jahrhunderts in der Literatur bekannt. August Čeněk Ludikar, böhmischer Patriot und Amtsleiter des Landkreises Strakonice, interessierte sich für diese Lokalität schon in den 60er Jahren des 19. Jahrhunderts. Nach ihm kamen bedeutende Persönlichkeiten der südböhmischen Archäologie wie Jan Nepomuk Woldřich, geboren in Zdřkov (Zdikau) im Kreis Prachatice und Jan Vratislav Źelřzko, geboren in der nahen Stadt Volyně (Wolin). In der Zwischenkriegszeit widmete Bedřich Dubskř, der derzeit bedeutendste südböhmische Archäologe, seine Aufmerksamkeit der Burg auf Vě nec. Er beschrieb die gesamte Burgstätte und förderte bei seinen Ausgrabungen in den Jahren 1919 bis 1921 eine Reihe von wichtigen Funden zutage. Albřn Stockř führte während seiner Forschungen Vermessungen der Burgstätte durch und der von ihm erarbeitete Grořplan wurde bis zum Jahre 1993 verwendet, als das Prachatitzer Museum einen neuen Höhenplan erstellte.

Trotz der Tatsache, dass sich Archäologen schon fast 140 Jahre für die Burgstätte Vě nec (Kranz) interessieren, sind die vorhandenen Informationen eher dürftig, da alle bisherigen Fundstücke bei älteren, unzureichend dokumentierten Forschungen und

Ausgrabungen gewonnen oder direkt auf der Oberfläche gesammelt wurden. Anhand dieser konnte man allerdings die Gründung und Blütezeit der Burgstätte Vě nec (Kranz) auf die 2. Hälfte des 6. bis zum 5. Jahrhundert vor Christi datieren.

Ein großer Teil der Fundstücke aus der Burgstätte besteht vor allem aus Bruchstücken von Behältnissen, die mit Graphit, Rastergürteln, Stempeln, Rinnen, Grübchen und plastischen Gürteln geschmückt sind. Andere Funde sind: Spindelrollen, die von Textilherstellung zeugen; Teile von Mühlsteinen, steinerne Wetzsteine, Feuersteinmesser oder Feuerzeuge, Keilsteine und Kieselsteine, welche möglicherweise der Burgwehr als Munition dienten.

Einer der bedeutendsten Funde ist ein reich verzierter fünfgliedriger Kettenteil eines Bronze-gürtels, der Analogien zu Funden aus einigen reich ausgestatteten Grabmälern in der Fundstätte bei Dürrnberg im Salzkammergut aufweist. Es handelt sich höchstwahrscheinlich um importierte Ware, die eine hochgestellte Person etwa Anfang des 5. Jahrhunderts v. Chr. auf unserem Kranz besaß.

Neben den Funden, die etwa um die Wende der älteren und frühen Eisenzeit zu datieren sind, stammen einige Gegenstände auch aus anderen Perioden. Erste Menschen siedelten wohl schon zur Zeit der Chamer Kultur am Ende der Spätsteinzeit an diesem Ort und es ist auch nicht ausschließen, dass die Burgstätte Vě nec (Kranz) von den Kelten in der späteren La-Tène-Zeit bewohnt wurde.

Früher hielt man die Burgstätte für ein Notfall-Refugium der Menschen aus den umliegenden Agrarsiedlungen. Heute ist man sicher, dass diese Stätte überregionale Bedeutung hatte und dass sie eine außerordentlich wichtige Rolle bei der Siedlungsstruktur zumindest in der Region des mittleren Otava-Landes spielte. Es handelte sich zweifellos um ein bedeutendes befestigtes Herrschaftszentrum höheren Adels, von welchem aus ein größeres Gebiet verwaltet wurde. Es unterstanden diesem nicht nur unbefestigte Siedlungen in niedrigeren Lagen in weiter Umgebung, sondern scheinbar auch viele kleinere befestigte und unbefestigte Lokalitäten auf höher gelegenen Plätzen, inklusive verschiedener Herrenhöfe, zu denen auch der Herrenhof von Hradec mit Graben und Palisaden bei Ně mě tice im Strakonice-Gebiet gehört.

Die Burgstätte Vě nec (Kranz) hatte wahrscheinlich auch eine bedeutende Stellung an dem Fernweg, der den nördlichen und südlichen Teil Mitteleuropas verband und mittels dessen das Böhmisches Becken eine Verbindung mit dem Donaauraum und dem oberösterreichischen Salzkammergut hatte. Auf diesem Handelsweg kamen u.a. Luxusartikel aus den reicheren Regionen des südlichen Europas zu uns.

Die Burgstätte Vě nec (Kranz) ist eines der wichtigsten frühzeitlichen archäologischen Denkmäler in der Region um Prachatice, welche in ihrer Bedeutung weit über die Grenzen unserer Region hinausgeht und somit entsprechende Pflege und geeigneten Schutz verdient.

BESCHREIBUNGEN ZU DEN FARBFOTOS AUF SEITEN 17-24

1. Větec bei Lčovice. Burgansicht von Nordwesten (Foto M. Parkman 2009).
2. Větec bei Lčovice. Burgansicht von Osten (Foto M. Parkman 2009).
3. Větec bei Lčovice. Luftaufnahme des Berges mit der Burgstätte.
4. Hügel Pržmo auf einer Karte der I. Militärkartierung aus der 2. Hälfte des 18. Jahrhunderts, Blatt 240.
5. Berg mit Burgstätte auf der II. Militärkartierung aus dem 2. Viertel des 19. Jahrhunderts, Blatt W-15-II.
6. Berg Větec auf der III. Militärkartierung aus dem letzten Viertel des 19. Jahrhunderts, Blatt 4352-3.
7. Větec bei Lčovice. Sicht auf den Wall der Akropolis von Osten (Foto M. Parkman 2007).
8. Větec bei Lčovice. Wallverlauf auf der nordöstlichen Seite der Vorburg (Foto M. Parkman 2007).
9. Větec bei Lčovice. Nördlicher Auslauf der Vorburg (Foto M. Parkman 2007).
10. Větec bei Lčovice. Brunnen im westlichen Teil der Akropolis (Foto M. Parkman 2004).
11. Větec bei Lčovice. Fundstücke aus der Burgstätte: 1-4 Spindelrollen; 5-16, 18-23 verzierte Keramikbruchstücke; 17 Feuerstein oder Feuerzeug (nach Beneš 1979).

Summary

The site of ancient settlement Větec got its name after the hill of the same name which is situated on the boundary of the upper reach and the middle reach of the river Volyňka near the small town Čkyně in Prachatice area. It is situated in the land register of the villages Zálezly, Lčovice and Hradčany. However, in the literature it is known as Větec near Lčovice.

The axle of the site of the ancient settlement is made by rocky outcrops in places 10 – 15 m high which go in the west-north-west to the east-south-east direction for ca 300 m and divide its area into three differently big parts. In the southern part the rocky outcrops are associated with the raised central part of the site of ancient settlement - the acropolis where people entered through the forcipate gate well preserved up till now. From the eastern, southern and south-eastern parts the acropolis is protected by the smaller southern outer ward whose fortification is reinforced by the double wall in two places for the strategic reasons. The second bigger outer ward protects the acropolis from the eastern and northern directions. The ramparts of the site of ancient settlement, which are the remains of the ruined walls, are mainly of stone with a proportion of clay. It means the original wall was stone-clay with the inner wooden chamber or egg-crate structure. The circumference of

the outer rampart is over 1.5 km and the area defined by it is ca 8 ha. In the western part of the acropolis there is a well which served to woodcutters and game. It's possible in this place there used to be an older well or a tank for collecting the rainwater.

The beginnings of the research of the site of ancient settlement Vě nec near Lčovice are mainly connected with the famous names of South Bohemian explorers and it has been known in literature since the 40 s of the 19th century. It was the Czech patriot and the secretary of the Strakonice district council August Česlav Ludikar who was interested in this locality already in the 60 s of the 19th century. He was followed by the important personalities of the South Bohemian archeology - Jan Nepomuk Woldřich, a native from Zdřkov in Prachatice area, and Jan Vratislav Źelřzko, a native from nearby Volyně. In the period between the two world wars the most important South Bohemian archeologist Bedřich Dubskř took heed of the site of ancient settlement Vě nec, too. He described this site of ancient settlement in details and during the excavations in 1919 – 1921 he found a number of findings. During his research Albřn Sockř made the surveying of the site of the ancient settlement and a detailed plan made by him was used until 1993 when the Prachatice Museum made the new contour plan.

In spite of the fact the archeologists have been interested in the site of ancient settlement Vě nec for almost 140 years, we have relatively little information about it. All the present findings were mostly gained during the older insufficiently well-documented researches and small excavations or during the surface research. But thanks to them it's possible to date the time of the origin and the rise of the site of the ancient settlement Vě nec to the 2nd half of the 6th and the 5th centuries BC.

A number of findings come from the site of the ancient settlement, mainly the fragments of vessels decorated by graphitizing, raster belts, stamps, lines, hollows and relief bands. Of the other things it's necessary to mention whirls, bearing witness to the textile production, a part of a millstone, a grindstone, a small flint knife or a flint and steel, a part of a small stone wedge and pebbles which might have served as ammunition for the defence of the site of ancient settlement.

An important finding is a five-piece link of a bronze belt chain of a magnificent type which has analogies in some wealthy - equipped graves in the locality Dřrrnberg in Salzburg area. It's probably an import which was owned by a highly-placed person in Vě nec some time at the beginning of the 5th century BC.

Besides the findings dating back to the turn of the Older and Younger Stone Age there are the other things coming from the site of the ancient settlement from the other periods. The first people might have lived there in the period of the Cham culture and in the end of the Late Stone Age and it is possible that in the period of the late La-Těne Age the site of ancient settlement was also settled by the Celts.

Whereas before the site of ancient settlement was considered a refugium where in case of danger the inhabitants of the neighbouring agricultural villages could withdraw, today on the contrary we suppose it was of a superregional importance and it had an important position in the frame of the structure of the settlement minimum in the middle Otava valley region. Undoubtedly, it was an important fortified power centre of a higher order which controlled the bigger area. Under it there were not only the lowland unfortified villages in the large surroundings, but also smaller fortified and unfortified uphill localities including localities of the type of farmstead (Herrenhof) to which belongs the stronghold enclosed by the ditch and the palisade in the locality of Hradec near NĚmčice in Strakonice area.

The site of ancient settlement Vě nec had probably an important position on an important long-distance communication connecting the North and the South part of Central Europe, too. Through it the Czech Basin was connected with the Danube Basin and the Upper Austrian Salzkammergut and along it the luxurious products from the rich regions of South Europe came to us, too.

The site of ancient settlement Vě nec is one of the most important archeological immovable sights in Prachatice area which exceeds the borders of our region by its importance and it's worth adequate caring and protecting.

LEGEND OF COLOUR PHOTOGRAPHS SEE PAGE 17-24

1. Vě nec near Lčovice. The view of the site of ancient settlement from the north-west (photo M. Parkman 2009)
2. Vě nec near Lčovice. The view of the site of ancient settlement from the east (photo M. Parkman 2009)
3. Vě nec near Lčovice. An aerial view of the hill with the site of ancient settlement
4. The hill Pržmo on the 1st military mapping from the 2nd half of the 18th century, page 240
5. The hill with the site of ancient settlement on the 2nd military mapping from the second quarter of the 19th century, page W-15-II
6. The hill Vě nec on the 3rd military mapping from the last quarter of the 19th century, page 4352-3
7. Vě nec near Lčovice. The view of the rampart of the acropolis from the east (photo M. Parkman 2007)
8. Vě nec near Lčovice. The course of the rampart on the north-eastern side of the outer ward (photo M. Parkman 2007)
9. Vě nec near Lčovice. The north projection of the outer ward (photo M. Parkman 2007)
10. Vě nec near Lčovice. The well in the western part of the acropolis (photo M. Parkman 2004)
11. Vě nec near Lčovice. The findings from the site of ancient settlement: 1 – 4 whirls; 5 - 16, 18 – 23 decorated fragments of pottery; 17 a small flint knife or a flint and steel (by Beneš 1979).

MAS Rozkvět zahrady jižních Čech

Monika Hůrská

Místní akční skupina (zkráceně MAS), resp. občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech má 26 členů (včetně členství 2 mikroregionů – Chelčicko-Lhenického a Blata). Zájmové území MAS tvoří venkovský region 16 obcí s 56 místními částmi. Celkový počet obyvatel činí více než 12 tisíc a zájmové území se rozkládá na 26 624 ha. Území této MAS se nachází v severozápadní části okresu České Budějovice a sousedících regionech Strakonicka a Prachaticka. Je tvořeno dvěma mikroregiony – Chelčicko-Lhenickým (s obcemi Chelčice, Libějovice, Malovice, Mičovice, Lhenice a Truskovice) a Svazkem obcí Blata (zahrnující Čejkovice, Dívčice, Dříteň, Hlavatce, Mydlovary, Pištín, Olešník, Sedlec, Zahájí a Zliv) a obcí Nákří.

Tato místní akční skupina byla založena v únoru roku 2004 na základě iniciativy Chelčicko-Lhenického mikroregionu s vizí využít pracovní metody LEADER ke spojení místních aktérů s cílem rozvinout venkovský region území MAS. Záměrem bylo především podpořit rozvoj malého a středního podnikání v oblasti zdejší specifické zemědělské produkce zaváděním nových know-how. MAS je nyní složena z vyvážené skupiny partnerů z různých socioekonomických sektorů území, nadále zůstává otevřenou strukturou a systematicky oslovuje své potenciální zájemce o činnost MAS a program LEADER.

Cílem je podílet se na tvorbě a realizaci integrovaných strategií rozvoje venkovského regionu a vést účastníky partnerství na místní úrovni k vyššímu využití potenciálu jejich území. Záměrem je především zavádění nových forem zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posilování ekonomického prostředí, místní hospodářský rozvoj a zhodnocování přírodního a kulturního dědictví, a tím zlepšení organizačních schopností venkovského regionu.

ZKUŠENOSTI MAS

V letech 2004 a 2005 se MAS úspěšně zúčastnila programu LEADER ČR, a to s programem Inovace a moderní komunikace – Budoucnost v jižních Čechách (r. 2004) a Inovace a komunikace – Rozkvět zahrady jižních Čech (r. 2005). V letech 2006 a 2007 realizovalo zájmové území MAS projekt LEADER+,c (osvojování schopností), který byl financován z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. V roce 2008 byl zrealizován projekt Vzdělávání, který byl spolufinancován EU v rámci Programu rozvoje venkova. V letošním roce se uskuteční 1. výzva k strategickému plánu LEADER (2008-2013) v projektu Květy, plody a lidé Zahrady jižních Čech.

PŘESHraniční Spolupráce

MAS se v letech 2008 a 2009 podílela na dvou projektech spolupráce MAS s obcemi/sdružením obcí Lalling v Bavorsku – první projekt byl spolufinancován EU v rámci Programu přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko. Další projekt Nacházení společných tradic byl spolufinancován z Dispozičního fondu ČR – Bavorsko.

Spolupráce s ostatními MAS

Od roku 2004 MAS Rozkvět zahrady jižních Čech spolupracuje se sousední MAS CHANCE IN NATURE – LAG, kterou konzultačně podpořila při přípravě projektu LEADER+. V roce 2006 se MAS Rozkvět podílela na organizaci a realizaci Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. V roce 2007 se stala regionálním partnerem projektu Cammini d'Europa pro období 2007–2013 a byla s místní akční skupinou CHANCE IN NATURE – LAG podepsána partnerská smlouva a zřízena koordinační skupina. V letošním roce jsou úspěšně realizovány dva projekty Spolupráce v programu PRV, a to Rozvoj lidských zdrojů – Šance pro další rozkvět regionu a Dědictví regionu: po stopách předků. Jedním z výstupů tohoto projektu je i tato brožura.

TIPY NA VÝLET

Znáte písničku, jak sedlák Jakub Kubata dal život za Blata? Jeho pomník, který se stal symbolem celého mikroregionu Blata, najdete u nás – na Dívčicku u Zbudova. Potom se můžete zastavit v Plástovicích, kde vzniklo v rámci programu rozvoje venkova ČR Informační centrum jihočeského selského baroka, zaměřené na architekturu typickou pro toto území. Z Blat zamíříme do Chelčic, jihočeské Vesnice roku 2000. Zde najdeme Památník Petra Chelčického, který je jediným uceleným muzeem toho myslitele v Evropě. V libějovicko-lomecké oblasti se nachází živé poutní místo Lomec s překrásným barokním kostelem Jména Panny Marie. Okolní krajina tohoto poutního místa vás okouzlí svým klidem a harmonií, která tu vládne po celý rok. Přes Rábín a Krtely se pak mezi sady, poli a lesy okolo zámku Kratochvíle dostanete až na Lhenicko. Přes Lhenicko vedla již v 10. století slavná Linecká stezka, která spojovala Čechy s rakouskými zeměmi a sloužila zejména pro dopravu soli a dobytka. Její zbytky jsou doposud patrné u obce Vodice. Vodice sama o sobě je vesnickou památkovou rezervací.

Toto je jen několik z mnoha míst, na která bychom Vás rádi pozvali. Ale přijedte se podívat sami, protože u nás je hezky.

Die örtliche Aktionsgruppe (abgekürzt MAS), eventuell der Bürgerverein Aufblühen des Gartens Südböhmen, hat 26 Mitglieder (einschließlich der Mitgliedschaft von 2 Mikroregionen Chelčice-Lhenice und Blata). Das Interessengebiet MAS bildet die dörfliche Region von 16 Dörfern mit 56 Ortsteilen. Die Gesamtzahl der Einwohner beträgt mehr als 12 000 Einwohner und die Fläche des Interessengebietes beträgt 266,24 km².

Diese Aktionsgruppe wurde im Februar 2004 auf der Grundlage der Initiative der Mikroregion Chelčice-Lhenice gegründet. Das Ziel war, die Arbeitsmethode LEADER zur Verbindung der örtlichen Akteure zu verwenden, damit die dörfliche Region des Gebietes MAS weiter entwickelt wird. Das Ziel lag vor allem in der Unterstützung der kleinen und mittleren Unternehmertätigkeit im Bereich der spezifischen örtlichen Agrarproduktion auf der Grundlage der Einführung des neuen Know-How. Die Gruppe MAS besteht jetzt aus ausgeglichener Gruppe der Partner aus verschiedenen soziologischen und wirtschaftlichen Bereichen des Gebiets. Sie hat offene Struktur und die Gruppe spricht systematisch potenzielle Bewerber an, die sich um die Tätigkeit der Gruppe MAS und um das Programm LEADER interessieren.

In den Jahren 2004 und 2005 hat sich MAS erfolgreich am Programm LEADER ČR beteiligt, in den Jahren 2006 und 2007 wurde das Projekt LEADER+,c realisiert. Im Jahre 2008 wurde das Projekt Bildung durchgeführt, das im Rahmen des Programms zur Entwicklung des Landes durch die EU mitfinanziert wurde.

MAS beteiligte sich im Jahre 2008 an zwei Projekten der Zusammenarbeit der Gruppe MAS mit den Dörfern/Vereinen der Dörfer Lalling in Bayern – das erste Projekt wurde durch die EU im Rahmen der übergrenzüberschreitenden Zusammenarbeit zwischen der Tschechischen Republik und Bayern mitfinanziert. Das zweite Projekt „Finden der gemeinsamen Traditionen“ wurde aus dem Dispositionsfond der Tschechischen Republik und Bayern mitfinanziert.

Die Gruppe MAS Aufblühen des Gartens Südböhmen arbeitet mit benachbarter Gruppe MAS Chance in Nature – LAG zusammen und beteiligte sich an der Durchführung der Maßnahme Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. Im Jahre 2007 wurde sie zum Regionalpartner des Projektes Cammini d'Europa für den Zeitraum 2007 – 2013. Aus der Zusammenarbeit mit LAG Chance in Nature wurden 2 Projekte vorgestellt – „Entwicklung der menschlichen Ressourcen – Chance für weiteres Aufblühen der Region“ und „Erbschaft der Region: Nach Spuren der Vorväter“. Eine der Maßnahmen dieses Projektes ist auch dieses Taschenbuch.

The Local Action Group (in short: LAG), or, as the case may be, Citizens' Association Southern Bohemian Garden in Blossom has 25 members (including the membership of two micro-regions Chelčicko-Lhenický and Blata). The interest area of the LAG is composed of the countryside region including 16 municipalities with 56 local districts. The total number of inhabitants is more than 12 thousand and the interest area comprises 26,624 ha.

This Local Action Group was founded in February 2004 based on the initiative of the Micro-region Chelčicko-Lhenicko having the vision of exploitation of LEADER methods to bring local participants together aiming to develop the countryside region in the LAG area. The purpose was to provide support for development of small and medium sized businesses in the area of the local specific agricultural production using the implementation of new know-how, in particular. At the moment, the LAG is composed of well balanced group of partners coming from different social-economical sectors of the area. At the same time, it remains open structure and systematically addresses persons potentially interested in participation on LAG activities and LEADER+ Program.

In the 2004 and 2005, the LAG successfully participated in LEADER CR Program, in the 2006 and 2007 the LEADER1c Project was executed. In the 2008, the Educational project co-financed by the EU within the Countryside Development Program was realized.

In the 2008, the LAG participated on two projects of the LAG cooperation with municipalities/group of municipalities Lalling in Bavaria – the first project was co-financed by the EU within the framework of the CR-Bavaria Cross-border cooperation program. The other project “Finding common traditions” was co-financed from the Dispositional Fund CR – Bavaria.

The Southern Bohemian Garden in Blossom LAG cooperates with the neighbor LAS Chance in Nature – LAG, it participated on the execution of the Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. In the 2007 it became the local partner of the Cammini d'Europa project for the period 2007–2013. Based on the cooperation with the LAG Chance in Nature two projects were submitted, namely Human Resources Development – Chance for further development of the region and Heritage of the region – In the track of forefathers. This brochure is one of the results of this project.

CHANCE IN NATURE – LAG

Jana Benešová

Občanské sdružení CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP vzniklo v roce 2004 v západní části jižních Čech a sdružuje 38 obcí na území tří mikroregionů – Vlachovo-březska, Prachaticka, Čkyňska a několik samostatných obcí. Členy o.s. jsou obce: Bohumilice, Bohunice, Bošice, Budkov, Bušanovice, Čepřovice, Čkyně, Drslavice, Dub, Dvory, Hoštice, Husinec, Chlumany, Chroboly, Kratušín, Ktiš, Lažiště, Lčovice, Lipovice, Litochovice, Malenice, Milejovice, Nebahovy, Prachatice, Předslavice, Radhostice, Strunkovice nad Blanicí, Šumavské Hoštice, Těšovice, Tvrzice, Újezdec, Vacov, Vlachovo Březí, Záblatí, Zábrdí, Zálezly, Žárová, Žernovice. Celková rozloha území je 446 km² a žije zde bezmála 27 tisíc obyvatel. Území dlouhodobě vykazuje společné charakteristiky. Jedná se o oblast Předšumaví, kde se podmínky geografické, historické ani ekonomické neliší. Oproti jiným oblastem vykazuje území CHANCE IN NATURE – LAG jednotnost v oblasti silného ekologického cítění, potřeby partnerství a malém využívání inovací.

Členem sdružení mohou být fyzické osoby a právnické osoby, které souhlasí se stanovami a cíli sdružení. O přijetí za člena sdružení rozhoduje na základě písemné přihlášky rada sdružení. Členem sdružení se může bezplatně stát kdokoli, třeba i jednotlivý občan, pokud má pocit, že svou činností může a chce ovlivnit rozvoj regionu, vnášet do rozvoje vlastní nápady a kreativitu.

Hlavními prioritami činnosti LAG jsou: partnerství, podnikání, lidské zdroje, a životní prostředí.

V rámci priority partnerství, má LAG zkušenosti s realizací projektů na bázi místního partnerství a to především díky úspěšné strategii LEADER+ s tématem „Využívání know-how a nových technologií ke zvýšení konkurenceschopnosti místních produktů a služeb“. V rámci realizace strategie bylo podpořeno 28 projektů v celkovém objemu alokovaných prostředků cca 12,5 milionu Kč. Na projekt LEADER+ navazuje v současné době realizovaný LEADER 2007–2013, v jehož rámci jsou přerozdělovány finanční prostředky úspěšným žadatelům na území LAG. Souběžně s touto aktivitou probíhá realizace projektů spolupráce s MAS Rozkvět zahrady Jižních Čech. Prvním z projektů je „Dědictví regionu: po stopách předků“, v jehož rámci byla vytvořena tato brožura a památník Petra Chelčického v Chelčicích. Druhý projekt spolupráce „Rozvoj lidských zdrojů – Šance pro další rozkvět regionu“ je zaměřen na vytvoření komunitních center v regionu spolupráce.

Druhou prioritou o.s. je podnikání, které reprezentuje projekt „Cesty Evropy“ realizovaný od července 2008 a zaměřený na propagaci historických a kulturních památek v regionu a podporu cestovního ruchu. Projekt je v tomto směru přípravou na mezinárodní spolupráci.

Třetí prioritou lidské zdroje je zaměřena mimo jiné na zlepšení poskytování sociálních služeb. Na základě toho proběhla v roce 2007 realizace projektu „Komunitní plánování sociálních služeb“, jehož cílem bylo vytvořit místní partnerství poskytovatelů, uživatelů a zadavatelů sociálních služeb a za účasti široké veřejnosti zpracovat komunitní plán sociálních služeb. Výsledkem akce je Katalog poskytovatelů sociálních služeb dostupný veřejnosti na všech obecních úřadech a v knihovnách regionu o.s. Do budoucna by LAG ráda navázala dalším pokračováním komunitního plánování na svém území.

Za poslední prioritu je považováno životní prostředí zastoupené projektem „Šance pro venkovské školy – znalosti, schopnosti, dovednosti“, jehož cílem je formou partnerství tří základních škol a neziskové organizace vytvořit podmínky pro uplatnění moderních forem výuky především v oblasti environmentální problematiky, využití interaktivních informačních technologií a udržitelného rozvoje.

V budoucnosti LAG plánuje v rámci čtyř vytyčených priorit realizovat další zajímavé projekty z okruhu obnovitelných zdrojů energie, rozvoje lidských zdrojů a cestovního ruchu, konkrétně v oblasti hipoturistiky.

TIPY NA VÝLET

Region LAG je z kulturně-historického hlediska zajímavý počtem památek typu hradišť a mohylových pohřebišť, které dokladují osídlení lokality již v dávných historických dobách. Ze starých sídlišť šlechty můžeme zmínit zříceninu hradu Hus nad Blanicí ze 14. století na ochranu Zlaté stezky. Zámky lze najít ve Vlachově Březí, Dubu, Bohumilicích, Lčovicích, barokní ve Čkyni. Památník reformátora Mistra Jana Husa v Husinci na řece Blanici byl spolu se sochou Mistra Jana od K. Lidického v roce 1978 prohlášen za národní kulturní památku. Ve Vlachově Březí je také farní kostel Zvěstování Panny Marie, křížová cesta ke kapli sv. Ducha či židovský hřbitov, ve Čkyni kromě zámku stojí kostel a židovský hřbitov. Město Prachatice nabízí návštěvníkům a obyvatelům svoji renesanční atmosféru, zastřenou jen částečně novějšími empírovými přestavbami. Zachovalé historické budovy byly důvodem vyhlášení historického jádra města Městskou památkovou rezervací v roce 1981. Ve středověku nastal důležitý předěl pro život obyvatel regionu – vznikla Zlatá stezka, která jako součást středověkého dopravního systému ve střední Evropě spojovala české země s Podunajím a se zeměmi na jih od něj. Místo soli se do Pasova, Lince či Vídně vyváželo vlachovobřežské sukno či lhenické třešně.

Důležitou akcí pro zvýšení potenciálu území v oblasti cestovního ruchu zejména v severní části LAG bylo natočení série filmů režiséra Zdeňka Trošky Slunce, seno... v Hořticích nad Volýňkou. Obec Hořtice je také spojena s odkazem Michala Tučného a každoroční populární akcí „Stodola Michala Tučného“. Tyto atraktivita lákají do obce a regionu každoročně velký počet turistů.

Die bürgerliche Vereinigung CHANCE IN NATURE – Lokale Aktionsgruppe wurde 2004 im westlichen Teil Südböhmens von 38 Gemeinden gegründet und besteht primär aus drei Mikroregionen – Vlachovo Březí, Prachatice und Čkyně. Sie deckt ein Gebiet von 446 km² mit fast 27.000 Einwohnern ab. Schwerpunkte in der Zielsetzung der LAG sind Partnerschaften fördern, Unternehmensförderung, Förderung des Arbeitsmarktes und nachhaltige Umweltförderung.

Im Rahmen der Zielsetzung Partnerschaften fördern realisierte die LAG die Projekte LEADER+: „Förderung von Know-how und neuen Technologien zur Erhöhung der Konkurrenzfähigkeit lokaler Produkte und Dienstleistungen“. Es wurden insgesamt 28 Projekte für 12,5 Mio. CZK gefördert. Derzeit schöpft man Finanzmittel aus LEADER 2007 – 2013. Zugleich läuft das Projekt „Rozkvět zahrady Jižních Čech“ (Aufblühende Gärten Südböhmens). Für das erste Projekt in diesem Rahmen „Erbe der Region: auf den Spuren der Vorfahren“ wurden diese Broschüre und das Petr-Chelčický-Denkmal in Chelčice geschaffen. Ein weiteres Projekt trägt den Namen „Arbeitskraftpotentiale fördern – eine Chance für die Regionalentwicklung“.

Die Zielsetzung Unternehmensförderung wird in dem Projekt „WEGE EUROPAS“ realisiert. Seit Juli 2008 werden der Fremdenverkehr und die Erhaltung von kulturhistorischen Denkmälern in der Region unterstützt. Eine internationale Fortsetzung ist geplant.

Die Zielsetzung Förderung des Arbeitsmarktes ist vor allem sozial ausgerichtet. Das Projekt „Gemeinschaftliche Planung von sozialen Diensten“ startete 2007 und möchte Partnerschaften zwischen Trägern, Beziehern und Zuteilenden auf die Beine stellen. Ein Katalog von Anbietern sozialer Dienstleistungen, welcher in Gemeindeämtern und Bibliotheken des LAG-Gebiets erhältlich ist, ist ein Ergebnis. Eine Fortsetzung ist geplant.

Der Schwerpunkt nachhaltige Umweltförderung ist im Projekt „Chancen für ländliche Schulen – Kenntnisse, Fähigkeiten, Fertigkeiten“ realisiert. In drei Grundschulen und gemeinnützigen Vereinen sollen so die Voraussetzungen für moderne Umweltbildung, interaktiven Informationstechnologien und nachhaltige Entwicklung geschaffen werden.

Die LAG plant derzeit weitere interessante Projekte in den Bereichen erneuerbare Energiequellen und Energiesparen, Förderung des Arbeitskräftepotentials und des Tourismus, z.B. im Sektor Reiten.

The civic association CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP originated in 2004 in the western part of Southern Bohemia and it associates 38 villages in the locality of three microregions – Vlachovo Brezi, Prachatice, Ckyne. The whole area of the locality is 446 km² with the population of 27 thousand people. The main precedence of LAG is: Partnership, Business, Manpower and Environment.

In the frame of the precedence Partnership LAG carried out the projects LEADER+: „Using Know-How And New Technologies for the Rise of the Competitiveness of Local Products and Services.“ There were supported 28 projects for ca CZK 12.5 million. Now LEADER 2007 – 2013 is going on. At the same time the projects with LAG The Flowering of the South Bohemia Garden are in progress. The first project is: „The Heritage of the Region: Tracking the Ancestors“ in whose frame this booklet and the monument to Petr Chelčický were made. Another project is „The Development of Manpower – the Chance for the Other Flowering of the Region.“

Since July 2008 the preference Business has been represented by the project „WAYS OF EUROPE“ specializing in the publicity of historical and cultural sights in the region and the tourism. The project will continue in the international level.

Manpower specializes among the others in the improvement of social services. „The Community Planning of Social Services“ from 2007 wanted to create the local partnership of providers, users and customers of social services. Its result is the Catalogue of Providers of Social Services available in local authorities and libraries of the region. The continuation of the community planning is being prepared.

The last preference is the Environment with the project “Chance for Country Schools – Knowledge, Abilities, Skills”. Three primary schools and non-profit-making organizations make conditions for modern forms of learning in the sphere of environment, interactive information technologies and sustainable development.

LAG is planning the implementation of the other interesting projects for renewable resources of energy, development of manpower and tourism, e.g. hipotourism.

Hradiště Věneč a Kelťové

© Mgr. Ing. Marek Parkman

© Obálka: Mgr. Eva Boříková

Německé překlady: Mgr. Josef Štemberk, Ing. Jan Krejčí

Anglické překlady: Mgr. Libuše Tesařová, Tomáš Krejčí

Jazyková redakce: Mgr. Markéta Cinádrová

Grafická úprava a sazba: Václav Mach

Tisk: Irena Kadečková - Tiskárna, Heydukova 315, 386 01 Strakonice

Vydalo Občanské sdružení CHANCE IN NATURE – Local Action Group,

Archiváře Teplého 102, 387 06 Malenice

1. vydání, 2009

Realizováno v rámci projektu „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“,
tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu
pro rozvoj venkova v rámci opatření:

III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova,

IV.2.1 Realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova.

CHANCE IN NATURE
LOCAL ACTION GROUP

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí